

Baş Editörden: Cumhuriyetin 100. Yılı'nın Şafağında Türkiye

Osmanlı Devleti'nin mağlubiyeti kabul ettiği Mondros Mütarekesi'ni müteakiben haksız ve hukuksuz bir şekilde başta Anadolu olmak üzere Osmanlı coğrafyası parça parça işgale maruz kalmıştır. Mütarekenin imzalandığı gece başlayan İstiklal mücadelesi gereğince Anadolu'nun özellikle azınlıkların hak iddia ettikleri bölgelerinde Şarkî Anadolu Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti, İzmir Müdâfaa-i Hukuku Osmaniye Cemiyeti, Manisa'da İstihlası Vatan Cemiyeti, Edirne'de Trakya-Paşaeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti, Trabzon Muhafaza-i Hukuku Milliye Cemiyeti, Çukurova Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurulmuştur. Daha sonraki askeri ve siyasi gelişmeler sonrasında da, İzmir'de Hareket-i Milliye ve Redd-i İlhak Teşkilatları, Adana Vilayeti Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti, Kozan Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti ve Sivas Valisi Reşid Beyin eşi Melek Hanımın öncülüğünde Anadolu Kadınları Müdâfaa-i Vatan Cemiyeti kurulmuştur. 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşanın Samsun'dan başlatmış olduğu birleştirme hareketi ile kongreler süreci başlatılmış ve Türk Milletinin milli misakı yani Misakı Milli tespit edilmiştir. Son Osmanlı Mebussan Meclisinde 28 Ocak 1920'de kabul edilen bu metin, Türk milletinin o yıllardaki kızıl elması olmuştur. İtilaf Devletleri bu gelişmelere elbette tepkisiz kalamamış ve 16 Mart 1920'de İstanbul'u resmi olarak işgal etmişlerdir. Bu hadiseyi müteakiben 23 Nisan 1920 'de Ankara'da TBMM açılmıştır. Tamamen milli amaçlar etrafında teşkil edilmiş olan bu meclis, son Osmanlı Mebûsan Meclisinde kabul edilmiş olan Misakı Milli Esaslarını resmi olarak Türk milletinin kızıl elması olarak kabul etmiştir. Nedir Misakı Milli sorusunun cevabı açık ve net olarak şöyledir: İdari, adli, ekonomik ve kültürel yönden bütün kapitülasyonların lagv edilmesi ve de 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi imzalandığı esnada Türk askerinin hâkimiyeti altında olup, işgal görmemiş olan toprakların milli sınır olarak kabul edilmesidir. Asla bunlardan taviz verilmemesi söz konusu olup, "ya istiklal ya ölüm " şiarı doğrultusunda mücadeleye devam edilecektir. Elbette Misakı Milli 'de bu tarihte söz konusu sınırlar dışında kalmış olan tarih ve kültür coğrafyası da unutulmamış, Arabistan coğrafyası için de plebisit talep edilmiştir. Aynı talep Batı Trakya için de söz konusudur. İtilaf Devletlerinin ve özellikle de İngiltere'nin bu gelişmeler karşısında tepkisiz kalması mümkün değildir. Zira yüzlerce yıldır İslam coğrafyası için büyük hayaller kurulmuş, planlar yapılmıştır. Bu nedenle de Misakı Milli'yi kabul etmeyerek, öncelikle Anadolu'nun birçok bölgesinde isyanların çıkışına zemin hazırlamışlardır. Müteakiben de Sultan Vahdettin imzalamamış da olsa Osmanlı Hükûmetine Sevr Anlaşmasını imzalatmışlardır.

Diğer yandan da maşa olarak kullanılan Yunan ordusuna Anadolu içlerinde ilerleme emri verilmiştir. Güney Doğu Anadolu'da Fransızlara, Doğu Anadolu'da Ermenilere ve Batı Anadolu'da Yunan işgaline karşı yapılan askeri muharebeler sonucunda İstiklal Savaşı zaferle sonuçlanmıştır. 24 Temmuz 1923'te imzalanmış olan Lozan Anlaşması, Türkiye'nin tam istiklalinin batılı devletler tarafından resmen tescili anlamına gelmekte olup, aynı zamanda da "tek devlet, tek millet, tek dil " esasına dayalı üniter devlet esası kabul edilmiştir. Hemen arkasından da inkılaplar süreci başlamıştır. Bu tarihi gelişim içinde o tarihlerde dünyada istiklali tam olarak varlığını devam ettiren ne bir Türk Devleti ve ne de bir İslam Devleti mevcuttur olup tek ve yegâne İstiklali tam olan Türkiye'dir. Sadece yaklaşık olarak 1000 yıldır bu bölgede hâkim olan İran Kaçar Türk Devleti vardır. Fakat O da İngiltere'nin kontrolü altında olup zaten Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluşunu müteakiben 1925'de İngiliz destekli Fars Pehlevi ailesinin askeri darbesi ile ortadan kaldırılacaktır. Bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin varlığının daha sonraki yıllarda bütün İslam ve Türk Devletlerine yeniden istiklallerini kazanmaları hususunda yol gösterici olduğunu söylemek mümkündür. Haddi zatında açıkça itiraf edilmese de bu durum, 21 yy dünyası içinde geçerlidir.

Daha Lozan öncesinde saltanatın kaldırılması ile başlamış olan inkılaplar sürecinde 29 Ekim 1923'de Cumhuriyetin ilan edilmesi yeni bir dönemin de başlangıcı olmuştur. Siyasi, sosyal,

kültürel, ekonomik olmak üzere hemen hemen her alanda yapılmış olan inkılaplar ile Sultan II. Mahmud döneminden itibaren başlanılmış olan ıslahatlara devam edilmiştir. Hedef, Türkiye'nin Mustafa Kemal Atatürk'ün göstermiş olduğu muasır medeniyet seviyesine erişilmesidir. Ancak değişen dünya şartlarında Türkiye, özellikle 1947 sonrasında açıktan açığa görünmez, karanlık baskı unsurları ile batılı devletlerin tehdit ve şantajlarına maruz bırakılmış, idari, adli ekonomik ve kültürel yönden yeniden kapitülasyonlara maruz bırakılmıştır. Ancak Kıbrıs Barış Harekâtı ile başlayan yeni istiklal hareketinde Batılı emperyalistlerin tek tek bütün barajları ve setleri yıkılmaya ve yeniden kapitülasyonlara karşı mücadele sürecine başlanmıştır. Misakı Milli 'nin farklı sebeplerden dolayı eksik kalmış olan kısımlarının tamamlanabilmesi için hali hazırda mücadele süreci devam etmekte olup, kültürel kapitülasyonlarla unutturulmuş olan Türkiye'nin bir yarımada oluşu ve Doğu Akdeniz ve Adalar Denizi üzerindeki hakları hatırlanmaya başlanılmış "Mavi Vatan" ifadesi ile sınırlar çizilmiştir. Atatürk'ün 1921'de Azerbaycan Büyükelçiliğinin açılışında yaptığı konuşmada da ifade ettiği gibi Türkistan Coğrafyasına ulaşmada önemli bir menzil olan Kardeş Azerbaycan ile Karabağ üzerinde kucaklaşılmış ve müteakiben Türkistan Devletleri ile yüzlerce yıl önceki yakınlaşmaya doğru yol alınmaya başlanılmıştır. Bu işbirliği sürecinin 1926 Bakü Türkiyat Kongresi kararlarının çok daha ilerisine gideceği umut edilmektedir. Yani Gaspıralı İsmail Bey ve Hüseyinzade Ali Beyin büyük kızıl elması "Dilde Fikirde İşte " birliğin önünde dağlar dayanamayacak gibi görünmektedir. İstikbalin göklerde olduğu bilincinde olan Türkiye, büyük engelleri aşarak savunma sanayinde çağ atlamıştır. Ülkenin birçok bölgesinde zengin doğalgaz ve petrol kaynaklarına erişilmeye başlanılmış olması da bu olumlu gelişmeler içindedir.

2023 bu anlamda kutlu bir yıldır. Çünkü hemen hemen her alanda muasır medeniyet seviyesine erişilmiş olduğunu söylemek mümkündür. Ancak artık yeni hedef de belli olmuştur. Bu hedef, Muasır Medeniyet Seviyesi içinde en güçlülerden birisi olmak ve bulunduğumuz coğrafyada edilgen değil etkin olmayı başararak, yaklaşık 300 yıldır sömürge durumunda olan Türk Kültür ve tarih coğrafyasında yapılan zulümlere dur diyebilmektir.

İşte 29 Ekim 2023 bu anlamda bir asırlık ömrünü tekâmül ettirmiş olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eşsiz doğum günü olma özelliğine sahiptir. Bu nedenle Dergimizin Aralık sayısı için 100. Kuruluş yılının anlam ve önemine binaen 100. Yılın Şafağında Türkiye (Dün-Bugün –Yarın) başlığı altında geçmişten günümüze ve geleceğe dair çıkarımlara da değinilecek makale ve röportajlara yer verilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin gelecek hedefleri doğrultusunda değerli bilim insanlarının gece gündüz çalışarak büyük katkılar sundukları aşîkârdır. Bu nedenle ülkemizin dünya devletleri ve halkları nezdinde elde ettiği saygınlık kapsamında, bölgesel ve küresel bir güç olarak bölgesel barıştan, dünya barışına doğru gelişim noktasındaki azminin, bilimsel çalışmalarla perçinlenmesinin bir gelecek vizyonu sağlayacağı düşünülmektedir. Bu vesileyle tüm bilim alanlarını kapsayacak şekilde değerli bilim insanlarını Türkiye Cumhuriyeti'nin 100 yıllık mirasının ve gelecek yüzyıldaki hedeflerinin tespitine çalışacak olan Demokrasi Platformu Dergisinin Haziran 2023 ve Aralık 2023 sayıları için değerli çalışma ve makaleleri ile bu sürece katılıma davet ediyoruz.

Baş Editor

Prof. Dr. Selma Yel (Gazi Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara/Türkiye)

E-Posta: selmayel@gazi.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-9624-6966